

Nr 67.

*Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen med förslag till lag om
upplagshus och upplagsbevis; given Stockholms slott
den 6 februari 1931.*

Under åberopande av bilagda i statsrådet och lagrådet förda protokoll vill
Kungl. Maj:t härmed, jämlikt § 87 regeringsformen, föreslå riksdagen att
antaga härvid fogade förslag till lag om upplagshus och upplagsbevis.

Under Hans Maj:ts

Min allernädigste Konungs och Herres frånvaro:

GUSTAF ADOLF.

N. Gärde.

Förslag
till
Lag
om upplagshus och upplagsbevis.

Härigenom förordnas som följer:

Om inrättande av upplagshus och om rörelsens drivande.

1 §.

Upplagshus med rätt för dess innehavare att å upplagd vara utfärda upplagsbevis med eller utan upplagspantbevis (warrant) må, förutom av staten, med Konungens tillstånd inrättas av kommun, bolag, ekonomisk förening eller enskild man, där betryggande säkerhet förefinnes för fullgörande av vad enligt denna lag åligger den, som driver upplagshusrörelse, samt hinder icke möter av hänsyn till det allmänna. Konungen bestämmer de villkor, som må erfordras för tillståndets åtnjutande.

Den, som erhållit sådant tillstånd, kallas i denna lag upplagshållare, och den, som lämnar vara till uppläggnings, benämnes uppläggare.

2 §.

Tillstånd, varom i 1 § sägs, må icke överlätas utan Konungens medgivande.

Avlider upplagshållare eller försättes han i konkurs, må rörelsen för boets räkning drivas under tre månader från dödsfallet eller, vid konkurs, från det beslut om egendomsavträde meddelades. Konungen äger medgiva förlängning av denna tid, i den mån det kräves för en ändamålsenlig utredning av boet.

3 §.

För upplagshus skall upprättas reglemente. Reglementet, vartill förslag skall fogas vid ansökan om tillstånd att inrätta upplagshus, stadfästes av Konungen efter prövning av dess överensstämmelse med denna lag samt lag och författningar i övrigt. Reglementet skall innefatta bestämmelser angående:

1. den firma, under vilken rörelsen utövas;
2. det ställe, där rörelsen drives;
3. de varor, som mottagas till uppläggnings;
4. huruvida upplagshållaren äger förbehålla sig att i stället för mottagen vara utlämna lika myckenhet av samma art och beskaffenhet (samlagring);
5. formen för upplagsbevis och upplagspantbevis;
6. huruvida och mot vilka faror upplagd vara utan särskilt avtal försäkras av upplagshållaren;
7. i vad mån upplagshållaren är skyldig att, utöver vad om bokföring och i 7 § om register är stadgat, över rörelsen föra särskilda anteckningar.

De närmare föreskrifter, som utöver vad reglementet innehåller eller Konungen eljest förordnat må erfordras angående ordningen för upplagshusrörelsen, fastställas av kommerskollegium.

Upplagshållaren skall genom anslag eller annorledes hålla reglementet tillgängligt å lokal i upplagshuset, där allmänheten betjänas.

4 §.

Avgift för förvaring av upplagda varor skall utgå enligt taxa. Taxan bestämmas av upplagshållaren men skall, innan den må tillämpas, ingivas till kommerskollegium och göras tillgänglig, såsom om reglemente stadgas.

Ändring av taxan, som innebär höjning av avgift, må ej träda i kraft, förrän en månad förflutit sedan den sålunda offentliggjorts.

5 §.

Sker ändring i reglementet eller taxan, må ändringen ej utan uppläggarens samtycke mot honom tillämpas under tid, som för uppläggningsen är bestämd i avtalet.

6 §.

Upplagshållare må icke giva försträckning mot säkerhet av upplagd vara, ej heller idka handel med sådana varor, som av honom mottagas till uppläggningsen.

7 §.

Över upplagda varor skall upplagshållaren föra särskilt register. Om sättet för dettas förande må bestämmas i reglementet.

Om rättsförhållandet mellan upplagshållare och uppläggare.

8 §.

Finnes, då vara mottages till uppläggningsen, fel eller brist i varan, eller yppas sedermera fel eller brist däri, skall upplagshållaren underrätta uppläggaren därom. Försummar upplagshållaren att giva sådan underrättelse utan oskäligt uppehåll efter det han märkt eller, vid undersökning i den omfattning som med hänsyn till varans art och omständigheterna i övrigt kunnat fordras av honom, bort märka felet eller bristen, vare han pliktig att ersätta den skada, som uppkommer genom underrättelsens uteblivande.

9 §.

Vara, som mottages till uppläggningsen, skall hållas avskild från annat gods, dock att om samlagring är uttryckligen överenskommen eller eljest må anses avtalad, olika uppläggares varor av samma art och beskaffenhet kunna tillsammans uppläggas.

Hava olika uppläggares varor samlagrats, äge uppläggarna del i det upplagda envar i förhållande till vad han lämnat till uppläggningsen.

10 §.

Uppläggare är på grund av uppläggningsavtalet berättigad att besiktiga varan, att därav taga prov och att, där fråga ej är om samlagring, föranstalta om nödiga åtgärder för varans bevarande.

Om sättet för utövande av dessa befogenheter må bestämmas i reglementet.

11 §.

Efter det vara mottagits till uppläggning och till dess den avlämnats skall upplagshållaren hava noggrann vård om varan samt i övrigt iakttaga uppläggarens intresse.

För skada, som genom fel eller försummelse i tjänsten åstadkommes av någon, vilken på uppdrag av upplagshållaren utför arbete för denne, vare upplagshållaren ansvarig.

12 §.

Förkommer, minskas eller skadas vara, medan den är under upplagshållarens vård, vare han därför ansvarig, där det ej må antagas, att förlusten, minskningen eller skadan orsakats av omständighet, som ej kan tillräknas honom såsom fel eller försummelse.

Lämnas till uppläggning vara, som fordrar särskild vård, skall sådant uppgivas för upplagshållaren. Försummas det, må ersättning ej fordras för förlust, minskning eller skada, som icke utan sådan vård kunnat användas.

13 §.

Vill den, som uttager vara, tala å minskning eller skada, give han upplagshållaren meddelande därom utan oskäligt uppehåll efter det han märkt eller bort märka minskningen eller skadan. Försummas det, vare han sin talan förlustig, där ej upplagshållaren förfarit svikligen eller visat grov vårdslöshet.

Har den, till vilken varan skall avlämnas, ej inom ett år efter avlämnandet eller, om varan förkommit, från det han fick kunskap därom anhängiggjort talan om ersättning för förlust, minskning eller skada, have sin rätt därtill förlorat, utan så är att upplagshållaren förfarit svikligen.

14 §.

Giver uppläggare oriktiga eller ofullständiga uppgifter om vara, som lämnas till uppläggning, och kan detta tillräknas honom såsom fel eller försummelse, svare uppläggaren för skada, som därigenom tillskyndas annan.

15 §.

Avgift och annat vederlag för uppläggning skola gäldas senast då varan helt eller delvis uttages.

Utgift, för vilken upplagshållaren haft fog och som ej kan anses gottgjord genom det vederlag han äger uppbära, skall gäldas vid anfordran.

16 §.

Upplagshållare, som i anledning av avtal om uppläggning av vara har fordringsrätt hos uppläggaren, äge i varan panträtt till säkerhet för sådan fordran, såvida upplagshållaren själv eller genom annan är i besittning av varan eller av konossement eller, beträffande vara som är under befordring å järnväg, av fraktsedelsdubblett därå.

17 §.

När den fordran, varför vara utgör pant, förfaller till betalning, äge upplagshållaren låta sälja så mycket av varan, att, utom kostnaderna, fordringen därmed betäcker. Finnes varan vid besiktning av ojäviga, sakkunniga män utsatt för förskämning eller snar förstörelse eller fordra alltför kostsam vård, må den, såvitt upplagshållarens säkerhet eljest skulle äventyras, säljas ändå att fordringen icke är till betalning förfallen.

Försäljning, varom nu sagts, må ej äga rum annorledes än å offentlig auktion. Det åligger upplagshållaren att, där så ske kan, i god tid före försäljningen ej mindre anmana uppläggaren att erlægga betalning för fordringen, vid äventyr att varan eljest kommer att säljas, än även giva honom under rättelse om tid och plats för auktionen. Inlämnas försändelse, innehållande sådan anmaning eller underrättelse, för befordran med post eller telegraf, eller avsändes den eljest på ändamålsenligt sätt, må ej den omständigheten, att försändelsen försenas eller icke kommer fram, föranleda därtill att upplagshållaren icke anses hava fullgjort vad honom åligger.

18 §.

Uttages icke vara på den i avtalet bestämda tiden eller, om tid ej däri är bestämd och sex månader förflutit efter uppläggnings, inom en månad från det anmaning därefter skett, äge upplagshållaren sälja varan. Vad i 17 § andra stycket sägs skall i sådant fall äga motsvarande tillämpning.

Kan ej försäljning sålunda ske, eller är det uppenbart, att de med försäljningen förenade kostnaderna ej skulle kunna utgå ur köpeskillingen, äge upplagshållaren bortskaffa varan.

19 §.

Om vara uttages före den avtalade tidens utgång, äge upplagshållaren rätt till ersättning för den förlust, han därigenom lider.

Om upplagsbevis och upplagspantbevis.**Allmänna bestämmelser.**

20 §.

Sedan vara mottagits till uppläggning, vare upplagshållaren pliktig att, när uppläggaren det begär och enligt dennes val, utfärda upplagsbevis med eller utan upplagspantbevis.

Den, som innehar upplagsbevis utan upplagspantbevis, äge mot bevisets återställande bekomma upplagsbevis med upplagspantbevis.

21 §.

Bevisen skola innehålla, förutom beteckningen upplagsbevis eller upplagspantbevis samt tid och ort för utfärdandet och utfärdarens underskrift, uppgift såväl å upplagshuset, med utsättande att upplagshållaren innehar sådant tillstånd, varom i 1 § sägs, som å varans art, dess vikt, mått eller stycketal samt till vem den skall avlämnas. Tillika skall i upplagsbevis angivas, huruvida det utfärdats med eller utan upplagspantbevis.

Där sådant fordras, skall i bevisen jämväl angivas uppläggaren, det för uppläggnings utgående vederlaget, övriga för uppläggnings avtalade villkor, uppläggnings tiden där denna är bestämd, huru varan är märkt, om och mot vilka faror varan försäkrats samt huruvida tullbehandling underkastad vara är förtullad eller oförtullad, så ock, vid samlagring, varans beskaffenhet.

Upplagshållaren äge anmärka, att uppgift är uppläggarens eller att dess riktighet är upplagshållarens okänd, eller göra annat sådant förbehåll beträffande uppgift av uppläggaren, vars riktighet han skäligen icke må anses pliktig att undersöka.

22 §.

Upplagsbevis och upplagspantbevis må ställas till viss man, till viss man eller order eller till innehavaren. Ändå att sådant bevis är ställt till viss man, skall det gälla såsom orderbevis, där ej utfärdaren genom orden »icke till order» eller dylikt gjort förbehåll mot överlåtelse.

23 §.

Den, som företer upplagsbevis eller upplagspantbevis och genom innehållet av dess text eller, vid orderbevis, genom behörigen sammanhängande och till honom fortgående följd av överlåtelser (indossament) eller genom överlåtelse in blanco framträder såsom rätt innehavare av beviset, är på grund därav behörig att göra gällande den rätt, som för innehavaren grundas å beviset.

24 §.

Har någon med sådan åtkomst, varom i 23 § sägs, fått upplagsbevis eller upplagspantbevis i händer, vare han ej pliktig att utlämna beviset till den, för vilken det förkommit, med mindre det visas att han vid dess förvärvande icke var i god tro.

25 §.

Upplagsbevis och upplagspantbevis bestämman rättsförhållandet mellan upplagshållaren och innehavaren av sådant bevis. Upplagshållaren äge dock, ehuru fordringen ej framgår av beviset, för tiden efter dess utfärdande kräva i taxan bestämd avgift för varans förvaring samt ersättning för utgift, till vilken han varit befogad utan särskilt uppdrag.

Förbehåll angående vederlag eller ersättning för utgift, som belöper å tiden före utfärdandet av upplagsbevis med eller utan upplagspantbevis, må ej åberopas mot innehavaren av sådant bevis, med mindre det utvisar att fordringen är ogulden. Ej heller gälle mot honom panträtt i varan för sådan fordran.

26 §.

Har upplagshållare före utfärdandet av upplagsbevis eller upplagspantbevis insett eller med användande av vanlig uppmärksamhet kunnat inse, att uppgift i beviset, som lämnats av uppläggaren, var oriktig, vare upplagshållaren, ändå att han gjort förbehåll som i 21 § tredje stycket sägs, ej fri från ansvarighet, med mindre i beviset upptagits särskild anmärkning om uppgiftens oriktighet.

Där upplagshållaren före utfärdandet av upplagsbevis eller upplagspantbevis uttrönt eller med användande av vanlig uppmärksamhet kunnat utrona skada å varan eller brist med avseende å dess förpackning, må skadan eller bristen ej åberopas till hans fritagande från ansvarighet, med mindre den anmärkts i beviset.

27 §.

Har upplagsbevis utfärdats, må förbehåll, varigenom göres inskränkning i vad enligt denna lag åligger upplagshållare med avseende å ansvarigheten för vara, icke åberopas av upplagshållaren.

28 §.

Då upplagsbevis utfärdats med eller utan upplagspantbevis, skall rätt att besiktiga varan tillkomma den, som innehar upplagsbevis eller upplagspantbevis, så ock, där upplagsbeviset pantsatts, pantsättaren.

Övriga i 10 § angivna befogenheter må utövas av innehavaren av upplagsbeviset eller, där upplagsbevis utfärdats med upplagspantbevis och pantsättning skett av upplagspantbeviset, av bevisens innehavare i förening. Kan genom utövandet av sådan befogenhet för upplagshållaren jämlikt 25 § inträda ansvarighet eller förlust av rätt, må dock befogenheten icke utövas, med mindre upplagsbeviset eller, där upplagsbevis utfärdats med upplagspantbevis, båda bevisen företes för anteckning.

Meddelande, varom i 8, 17 och 18 §§ sägs, skall givas, förutom uppläggaren, den senaste innehavare av upplagsbeviset, vilkens namn och hemvist uppgivits för upplagshållaren eller eljest äro kända av denne. Vad sålunda stadgats angående meddelande till innehavare av upplagsbevis skall gälla, där pantsättning av upplagspantbevis skett, jämväl i fråga om innehavaren därav, så ock, där upplagsbevis pantsatts, beträffande pantsättaren.

29 §.

Innehavare av upplagsbevis är ej berättigad att av upplagshållaren utfå varan, med mindre upplagsbeviset med påtecknat kvitto återställes till upplagshållaren.

Har pantsättning av upplagspantbevis eller upplagsbevis skett, gälle vad i 38 och 39 §§ stadgas.

30 §.

Vad i lag finnes stadgat angående rätt för säljare att, på grund av köparens obestånd eller underlåtenhet att fullgöra vad honom i följd av köpet ålig-

ger, hindra den sålda varans utgivande eller i visst fall kräva den åter av köparens borgenärer skall äga tillämpning, ändå att upplagsbevis å varan blivit överlämnat till köparen. Har på grund av överlåtelse från köparen upplagsbevis eller upplagspantbevis, som icke innehåller förbehåll mot överlåtelse, kommit i annan mans hand, äge säljaren ej gentemot denne den rätt nu är sagd, med mindre det visas att innehavaren av beviset vid dess förvärvande icke var i god tro.

Om pantsättning.

31 §.

Panträtt i upplagd vara stiftas genom överlämnande av upplagspantbevis eller, där upplagsbevis utfärdats utan upplagspantbevis, genom överlämnande av upplagsbeviset. Beviset skall vara överlätet (indosserat) såsom pant för fordran, på sätt i 32 och 39 §§ sägs.

32 §.

Överlåtelse av upplagspantbevis såsom pant för fordran skall tecknas å beviset och innehålla, förutom pantsättarens underskrift, uppgift å fordringens storlek till kapitalbelopp och ränta. För att överlåtelsen skall bliva gällande, skall den antecknas å upplagsbeviset och upplagshållaren förse upplagspantbeviset med intyg om anteckningen.

Upplagshållaren åligger att införa överlåtelsen i det hos upplagshuset förda registret och att meddela intyg därom å bevisen.

33 §.

Då annat icke framgår av upplagspantbeviset, anses den fordran, för vilken varan häftar, förfallen vid anfordran och räknas utfäst ränta från upplagspantbevisets överlåtelse, om tiden därför angivits, men eljest från bevisets utfärdande.

34 §.

Innehavaren av upplagsbeviset må betala den fordran, för vilken varan häftar, ändå att dess förfallotid ej är inne, så ock göra avbetalning å gälden.

35 §.

Vägrar innehavaren av upplagspantbeviset att mottaga erbjuden betalning, eller är på grund av hans bortovaro eller annan av honom beroende omständighet upplagsbevisets innehavare hindrad att verkställa betalning, äge han, ändå att gälden ej är till betalning förfallen, fullgöra betalningen genom att för borgenärens räkning nedsätta beloppet, på sätt om gälds betalning genom penningars nedsättande i allmänt förvar är stadgat. Samma lag vare, där upplagsbevisets innehavare ej vet eller bör veta vem som är borgenär, så ock där ovisshet råder om vem av två eller flera som är rätt borgenär samt gäldenären icke skäligen kan anses pliktig att på eget äventyr bedöma, till vilken av dem betalningen skall erläggas.

36 §.

Betalas ej senast å förfallotiden den fordran, för vilken varan häftar, eller är varan utsatt för förskämning eller snar förstörelse, så att panthavares säkerhet äventyras, äge upplagspantbevisets innehavare till fordringens gäldande få varan såld. Vad i 17 § stadgas skall i sådant fall äga motsvarande tillämpning.

Upplagspantbevisets innehavare njute betalning med den rätt, som tillkommer den vilken har lös pant i händer. Upplagshållaren äge dock framför honom utfå betalning för de fordringar, för vilka han enligt denna lag äger panträtt i varan.

37 §.

Vid betalning av den fordran, för vilken varan häftar, skall upplagspantbeviset avlämnas med påtecknat kvitto. Betalas en del av fordringen, varde avbetalningen tecknad å upplagspantbeviset och, om det fordras, särskilt kvitto meddelat.

38 §.

Då upplagspantbevis överlåtits såsom pant för fordran, må innehavaren av upplagsbeviset ej utfå varan, med mindre jämväl upplagspantbeviset med påtecknat kvitto återställes till upplagshållaren eller ock jämlikt 35 § det belopp, för vilket varan häftar, nedsatts utan förbehåll om rätt till dess återtagande.

39 §.

Har upplagsbevis utfärdats utan upplagspantbevis, skall överlåtelse av upplagsbeviset såsom pant för fordran tecknas å beviset och innehålla, förutom pantsättarens underskrift, uppgift å fordringens storlek till kapitalbelopp och ränta. Det åligger upplagshållaren att, där beviset företes för honom, införa överlåtelsen i det hos upplagshuset förda registret och att meddela intyg därom å beviset.

Då upplagsbevis blivit överlåtet såsom pant för fordran, skall vad i 33—38 §§ är stadgat äga motsvarande tillämpning, och gälle därvid om pantsättaren vad om innehavare av upplagsbevis sägs.

Särskilda bestämmelser.

40 §.

Tillsyn över upplagshus utövas av kommerskollegium.

Kommerskollegium skall årligen beträffande varje upplagshus föranstalta om granskning av dess ekonomiska ställning och rörelsens handhavande genom två granskningsmän. Av dessa skall den ena vara av handelskaåmmare i riket eller på annat, av Konungen godkänt sätt auktoriserad revisor.

Konungen äger meddela närmare föreskrifter om tillsynens utövande och om kostnaderna därför.

41 §.

Prövas betryggande säkerhet ej längre förefinnas för fullgörande av de förpliktelser för upplagshållare, om vilka i denna lag stadgas, eller finnes upplagshållare hava åsidosatt här givna bestämmelser eller eljest för upplagshuset gällande föreskrifter, äger Konungen förklara tillståndet förverkat.

Kungörelse om tillståndets förverkande skall införas i allmänna tidningarna och i tidning inom orten.

42 §.

Driver staten sådan rörelse, som i denna lag avses, skall därå tillämpas vad i 8—39 §§ är stadgat. Beträffande de ämnen, som avses i 3—7 och 40 §§, meddelar Konungen särskilda föreskrifter.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1932.

Utdrag av protokollet över justitiedepartementsärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 31 oktober 1930.

Närvarande:

Statsministern EKMAN, ministern för utrikes ärendena friherre RAMEL, statsråden GÄRDE, HAMBIN, VON STOCKENSTRÖM, STADENER, GYLLENSWÄRD, LARSSON HOLMBÄCK, ÖSTERBERG, JEPPSSON, HANSÉN.

Efter gemensam beredning med cheferna för finans-, jordbruks- och handelsdepartementen anmäler chefen för justitiedepartementet, statsrådet Gärde, de upplagsbevissakkunnigas under samarbete med delegerade från Danmark och Finland den 27 september 1930 avgivna betänkande med förslag till *lag om upplagshus med rätt att utfärda upplagsbevis* m. m.

Efter att hava redogjort för innehållet i betänkandet, vilket fogas såsom bilaga till detta protokoll,¹ hemställer föredraganden, att lagrådets utlåtande över förslaget till lag om upplagshus med rätt att utfärda upplagsbevis måtte för det i § 87 regeringsformen omförmälda ändamålet inhämtas genom utdrag av protokollet.

Denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställan bifaller Hans Maj:t Konungen.

Ur protokollet:
Axel Wennerholm.

¹ Denna bilaga, som här uteslutits, finnes tryckt i statens offentliga utredningar, justitiedepartementet, 1930 nr 25.

Utdrag av protokollet, hållet i Kungl. Maj:ts lagråd den 22 december 1930.

Närvarande:

justitieråden CHRISTIANSSON,
EDELSTAM,
STENBECK,
regeringsrådet AFZELIUS.

Enligt lagrådet tillhandakommet utdrag av protokollet över justitiedepartementens ärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet den 31 oktober 1930, hade Kungl. Maj:t förordnat, att lagrådets utlåtande skulle för det i § 87 regeringsformen omförmälda ändamålet inhämtas över upprättat förslag till *lag om upplagshus med rätt att utfärda upplagsbevis*.

Förslaget, som finnes bilagt detta protokoll, hade inför lagrådet föredragits av hovrättsrådet Hugo Wikander.

Lagrådet anförde:

Det syfte, för vars ernående den ifrågavarande lagstiftningen påkallats, har väsentligen varit att erhålla rättsligen giltig reglering för s. k. warrants, så att till varuomsättningens underlättande dylika handlingar i den allmänna rörelsen skulle kunna under betryggande former och i önskvärd omfattning komma till användning såväl vid föryttring som för belåning av varupartier. Härför har emellertid i första hand befunnits erforderligt att skapa en organisation, åt vilken utfärdande av sådana handlingar med trygghet kunde anförtros, och stadga fasta former för dess verksamhet. Därefter har det gällt dels att reglera rättsförhållandet mellan dem, som utöva dylik verksamhet, och dem, som direkt betjäna sig av densamma, dels ock slutligen att bestämma rättsverkningarna jämväl gentemot tredje man av de utfärdade handlingarna eller således att meddela regler av den art, som främst åsyftats.

I enlighet härmed har i lagens första avdelning behandlats tillkomsten av upplagshus och formerna för rörelsens drivande, i den andra rättsförhållandet mellan de omedelbara kontrahenterna, innehavaren av upplagshuset (upplagshållaren) och varuägaren (uppläggaren), samt i den tredje handlingar, som från sådana upplagshus kunna utfärdas, nämligen upplagsbevis och upplagspantbevis, ävensom dessa handlingars innehåll och inbördes sammanhang samt deras särskilda rättsverkningar.

På ett område som detta, där förut i vårt land saknats skriven lag och där den praktiska erfarenheten är inskränkt till enstaka företag, avsedda att tillgodose speciella behov, är det naturligtvis en vansklig sak att genast träffa rätta måttet av reglering, så att erforderlig trygghet vinnes i den allmänna rörelsen utan att nödig handlingsfrihet berövas den enskilda företagsamheten. De före-

bilder inom den inhemska lagstiftningen, som därvid stått till buds och även i mycket fått lända till efterföljd, avse andra, om än närbesläktade, rättsområden, sjölagens, köplagens och kommissionslagens. Det vill emellertid synas, som om där tillämpade rättsgrundsatser i allmänhet blivit i förslaget tillgodogjorda på ett för behovet väl avpassat sätt. De anmärkningar, lagrådet funnit anledning framställa mot förslaget, avse ej heller dess huvudgrunder. Då i detta fall är fråga om ett lagförslag, tillkommet under samarbete med representanter för grannländerna Danmark och Finland, har det tillika för lagrådet framstått såsom önskvärt, att formella ändringar i förslagets privaträttsliga delar inskränktes till vad som befunnas av särskilda skäl påkallat.

Lagens rubrik.

Den för ifrågavarande lag föreslagna rubriken »Lag om upplagshus med rätt att utfärda upplagsbevis» synes lagrådet mindre lämplig med hänsyn bland annat därtill, att den såsom huvudsakligt föremål för lagstiftningen angiver upplagshusen. Grunden till denna lagstiftning har dock främst varit behovet av rättsregler om upplagsbevis. Rubriken »Lag om upplagshus och upplagsbevis» eller »Lag om upplagsbevis» torde vara att föredraga.

1 §.

Enligt de sakkunnigas förslag skall upplagshusrörelse av den typ, som avses i förslaget, vara för sin uppkomst beroende av offentlig myndighets tillstånd och i sin utövning underkastad statlig tillsyn. Förslaget har härutinnan rönt anslutning även inom merkantila kretsar, och lagrådet finner för sin del den sålunda intagna ståndpunkten vara välbetänkt. Även om denna rörelse i främsta rummet kommer att handhavas av privata näringsföretag, äro dock därvid knutna allmänna intressen av den art och betydelse, att en tillämpning av koncessions- och kontrollbestämmelser måste anses äga sitt givna berättigande. Rörelsen blir därmed i berörda hänseende jämställd med flera andra slag av enskild verksamhet inom näringslivet och kreditväsendet, över vilka statsmakten genom lagstiftning förbehållit sig ett mer eller mindre långt gående inflytande, såsom av enskilda järnvägar, banker, sparbanks, fondkommissionärer och försäkringsanstalter driven verksamhet.

Lagrådet ansluter sig till de sakkunnigas förslag, att koncessionsprövningen bör ankomma på Kungl. Maj:t, och delar jämväl deras uppfattning, att åt kommerskollegium lämpligen kan uppdragas att vara tillsynsmyndighet. I fråga om det sätt, varpå dessa skilda uppgifter utformats, har lagrådet emellertid funnit förslaget giva anledning till vissa erinringar.

Den prövning, som skall föregå koncessionen, anges i lagtexten avse, huruvida betryggande säkerhet förefinnes för fullgörande av de upplagshållaren åliggande förpliktelserna. Härmed har, otvivelaktigt med rätta, såsom det främsta föremålet för denna undersökning framhållits de ekonomiska och så att säga personliga kvalifikationerna hos den koncessionssökande. Av dennes vilja och förmåga att driva rörelsen efter sunda och lojala affärsprinciper

kommer ytterst att bero, huruvida de förväntningar, som äro fästa vid denna lagstiftning, skola kunna förverkligas. Däremot är icke avsett, att vid prövningen hänsyn skall kunna tagas även till förhållanden, som mer omedelbart beröra det allmännas intresse i fråga om upplagshusrörelsens utveckling. Även om det enskilda initiativet till en i stort sett fri näringsverksamhet i allmänhet icke bör på sådant sätt inskränkas, synas dock i detta fall särskilda skäl tala för att dylika förhållanden icke lämnas helt obeaktade vid koncessionsprövningen. Det bör ej förbises, att upplagshusen äro avsedda att tjäna jämväl i viss mån allmännyttiga uppgifter. Särskilt torde det icke vara oberättigat, att lagen medgiver den prövande myndigheten en ej alltför begränsad omdömesfrihet i det fall, att staten funnit sig böra inrätta upplagshus, exempelvis för folkförsörjningens eller jordbrukskreditens tillgodoseende genom spannmåls-lagring, eller i övrigt lämnat rörelsen sitt ekonomiska stöd. Det bör även räknas med att inom upplagshusrörelsen kunna framträda tendenser till faktiskt monopol. Lagrådet finner sig därför böra förorda, att såsom förutsättning för koncession jämväl upptages, att hinder icke möter av hänsyn till det allmänna.

Oberoende av det nu berörda spørsmålet synes den ordning, vari enligt de sakkunnigas förslag koncessionsprövningen och fastställandet av reglemente för upplagshus skola äga rum, icke vara fullt lämplig.

Enligt 3 § skall reglementet fastställas av kommerskollegium. Det verkliga avgörandet i fråga om reglementets viktigare bestämmelser kommer dock att ligga hos Kungl. Maj:t. Upplysningar såväl angående vissa av de punkter, som nämnas i samma paragraf, som ock i åtskilliga andra hänseenden måste nämligen vara för Kungl. Maj:t tillgängliga vid koncessionsprövningen, därest denna överhuvud skall vara möjlig att verkställa. Då koncessionen omedelbart grundas på sålunda i samband med ansökningen lämnade uppgifter, läser Kungl. Maj:t, för att åt dessa väsentliga förutsättningar giva bindande kraft, vara hänvisad till att i sitt beslut införa bestämmelser härom. I den mån dylikt avgörande träffats, blir alltså kommerskollegii befattning med fastställelsen inskränkt till att i reglementets form omsätta föreskrifter, vilka redan äro till innehållet angivna av Kungl. Maj:t. I sådan del läser ej heller reglementet sedermera kunna av kommerskollegium ändras, utan fråga därom måste underställas Kungl. Maj:ts beprövande. Under kollegii självständiga handläggning torde då väsentligen komma endast vissa ordningsföreskrifter för upplagshuset, under det att reglerna i övrigt bliva, såsom direkt eller indirekt inbegripna under koncessionsvillkoren, beroende av Kungl. Maj:ts förordnande.

Den omgång, vilken alltså skulle följa av förslagets genomförande i denna del, synes bäst kunna undvikas på det sätt, att koncessionsprövningen och fastställelsen av reglementet förenas i Kungl. Maj:ts hand. Efter förebild av andra lagar, vilka innehålla bestämmelser om statskoncession för näringsföretag, skulle kunna stadgas, att vid koncessionsansökan skall fogas förslag till reglemente, vilket därefter prövas av Kungl. Maj:t. Därest detta förslag finnes vara utan anmärkning, torde Kungl. Maj:ts beslut i allmänhet kunna med-

delas under den förenklade formen, att — jämte det tillstånd lämnas — reglementet förklaras hava erhållit fastställelse. Självfallet kommer den sakkunskap och erfarenhet, som kommerskollegium företräder, att i varje sådant ärendes tillgodogöras därigenom, att ämbetsverket avgiver utlåtande över koncessionsansökningen och reglementsförslaget.

Frånsett de praktiska skäl, vilka tala för den av lagrådet nu föreslagna anordningen, lärer även med hänsyn till upplagshusens betydelse för det allmänna och saknaden av lagstiftning, som närmare reglerar själva rörelsen, det vara lämpligt, att åtminstone de konstitutiva bestämmelserna i reglementet komma att undergå prövning i sammanhang med koncessionen. Vid bifall till lagrådets hemställan erfordras, förutom omredigering av 1 §, någon jämkning av de inledande orden i 3 §, varjämte andra stycket i samma paragraf kommer att utgå. Tillika torde i 3 § böra vidtagas vissa ändringar i ändamål att fullständiga där meddelade föreskrifter angående vad av reglementets innehåll är att anse såsom obligatoriskt, en fråga, till vilken lagrådet vid nämnda paragraf återkommer.

Av det utkast till normalreglemente, vilket åtföljer de sakkunnigas betänkande, framgår, att i reglementet förutsätts komma att inflyta åtskilliga bestämmelser, vilka närmast hava karaktären av ordningsföreskrifter. Någon nödvändighet att dessa bliva prövade av Kungl. Maj:t föreligger tydligen icke. Skulle emellertid — såsom i regel torde bliva fallet — ett vid en koncessionsansökan fogat förslag till reglemente upptaga även dylika föreskrifter, lärer detta icke böra utgöra hinder för att förslaget i sin helhet prövas av Kungl. Maj:t. Såväl på grund av att dessa ärenden måste antagas bliva tämligen fåtaliga som ock med hänsyn till att nämnda föreskrifter merendels komma att erhålla en väsentligen likformig avfattning i överensstämmelse med normalreglementet, kan denna prövning från arbetsbördans synpunkt icke vara av någon avsevärd betydelse. För att säkerhet må finnas att erforderliga föreskrifter av detta slag icke komma att saknas, därest de tilläventyrs ej ingå i reglementet, synes bemyndigande kunna i lagen meddelas kommerskollegium att fastställa sådana föreskrifter.

Enligt lagförslaget förutsättes, att upplagshusrörelse skall kunna drivas även av staten, men detta kommer endast indirekt till uttryck genom stadgandet i 42 §. Lämpligen synes avfattningen av 1 § första stycket kunna på det sätt ändras, att därigenom angives, att upplagshus må, förutom av staten, kunna med Konungens tillstånd inrättas av de i paragrafen omnämnda rättssubjekten. Bland dessa torde i stället för förening böra upptagas ekonomisk förening.

Andra stycket i förevarande paragraf torde böra erhålla plats efter övriga stadganden i paragrafen.

2 §.

Den i första stycket upptagna bestämmelsen lärer vara självklar och synes böra utgå, i all synnerhet som motsvarighet därtill i allmänhet saknas i andra författningar, som innehålla stadganden om koncession för näringsföretag.

3 §.

I fråga om vissa ändringar i förevarande paragraf åberopar lagrådet sitt yttrande vid 1 §.

Skall reglementet för upplagshus fastställas i den ordning lagrådet tillstyrkt, torde i 3 § böra så fullständigt som möjligt angivas, i vilka hänseenden föreskrifter städse skola vara att finna i reglementet. Till uppräknningen i de sakkunnigas förslag, vilket utgår från att vissa dylika föreskrifter skulle vara inneslutna i koncessionsvillkoren, synas några tillägg vara att göra. Att, utöver vad 3 § sålunda skulle komma att innehålla, Kungl. Maj:t äger för särskilda fall meddela ytterligare föreskrifter, följer av 1 §.

I reglementet läser böra angivas den firma, under vilken upplagshusrörelsen utövas. Även om firman är intagen, för aktiebolag i bolagsordningen och aktiebolagsregistret, för ekonomisk förening i stadgarna och föreningsregistret samt för annan upplagshållare i handelsregistret, är dock reglementet avsett att vara en för allmänheten lätt tillgänglig urkund, från vilken upplysning i detta avseende närmast bör kunna hämtas.

Förslaget torde förutsätta, att tillstånd till drivande av upplagshusrörelse skall vara hänförligt till visst angivet ställe, där rörelsen kommer att utövas. I enlighet härmed gäller, att rörelsen icke utan särskilt tillstånd må, vare sig genom upprättande av filial eller annorledes, fördelas på skilda orter eller på skilda ställen inom samma ort. Till utmärkande härav läser reglementet böra innehålla föreskrift om det ställe, där rörelsen utövas.

Av betydelse såväl för uppläggarnas betjänande som för tillsynsmyndighetens verksamhet är, att upplagshållaren fullgör skyldighet att om rörelsen föra — jämte de i lag föreskrivna handelsböcker — anteckningar av det slag, som avses i 7 § av lagförslaget och § 6 av förut omnämnda utkast till normalreglemente. I 3 § synes fördenskull böra föreskrivas, att i reglementet skall angivas, i vad mån upplagshållaren är pliktig att, utöver vad om handelsböcker och i 7 § om register är stadgat, över rörelsen föra särskilda anteckningar.

Såsom lagrådet uttalat vid 1 §, torde i lagen böra införas stadgande, att därest utöver vad reglementet innehåller eller Konungen eljest förordnat närmare föreskrifter erfordras angående ordningen för upplagshusrörelsen, kommerskollegium äger fastställa sådana föreskrifter. Detta stadgande torde kunna upptagas i stället för andra stycket i 3 §, vilket skulle komma att utgå.

5 §.

Att under den tid, för vilken ett avtal om uppläggning är träffat, överenskomna villkor icke kunna ensidigt ändras av ena kontrahenten, är självfallet och behöver ej särskilt utsägas. Avsikten med förevarande stadgande i det sammanhang, vari det här förekommer, får ock anses vara i viss mån en annan, nämligen att betona, att om ändring sker i upplagshusets reglemente eller taxa, sådan ändring icke må utan samtycke av uppläggaren gentemot honom tillämpas under den i avtalet bestämda tiden. Man synes i sådant fall böra fordra ett uttryckligt medgivande och icke anse t. ex. en i upplagsbevis införd

hänvisning till gällande reglemente och taxa vara tillfyllest. Lagrådet hemställer om förtydligande av lagtexten i enlighet med vad nu angivits.

8 §.

Bestämmelserna i förevarande paragraf överensstämma med stadgandena i 12 § kommissionslagen angående underrättelseplikt för försäljningskommissionär. Underrättelseplikten avser ej endast brist i uppgiven myckenhet eller skada, som kan hava tillfogats godset, utan jämväl fel i själva varan, som upplagshållaren märkt eller bort märka. Förevarande paragraf utgår således från den förutsättningen, att en viss undersökningsplikt åvilar upplagshållaren, men en bestämmelse motsvarande den i 11 § nämnda lag upptagna finnes ej i förslaget. Uppenbart är emellertid, att det lika litet av en upplagshållare som av en kommissionär kan fordras en så ingående undersökning av godset som av en köpare. Och av en upplagshållare synes i allmänhet ej ens kunna krävas en sådan undersökning av godset som av en kommissionär. En handelskommissionär, vars rörelse avser en viss varubransch, bör äga en tämligen ingående kännedom om de varuslag han mottager för rörelsen. En sådan speciell varukännedom kan i regel icke fordras av en upplagshållare. Omfattningen av hans undersökningsplikt måste således i avsevärd mån vara beroende av varans art. Vidare lär undersökningsplikten i hög grad bero av de omständigheter, under vilka uppläggningsen sker. Upplägger en producent själv sina varor i ett upplagshus, synes det vanligen ej kunna fordras av upplagshållaren, att han inlåter sig i förhandling med uppläggaren rörande exempelvis av denne använda kvalitetsbeteckningar. Då samlagring ej föreligger, skall, om upplagsbevis med eller utan upplagspantbevis utfärdas, i bevisen uppgivas allenast varans art och myckenhet. I dylikt fall är det således ej av hänsyn till bevisens innehåll erforderligt, att upplagshållaren fattar ståndpunkt i berörda fråga. Skulle emellertid uppläggaren önska upptagande exempelvis av kvalitetsbeteckning i beviset, skall naturligen upplagshållaren icke utan förbehåll godtaga en beteckning, vars riktighet synes honom tvivelaktig. Undersökningsplikten torde vara mera omfattande, då varorna avlämnas av annan för uppläggarens räkning. Dock är att märka, att när upplagshållare för köparens räkning av säljare mottager vara t. ex. i frihamn, upplagshållaren dock icke, i likhet med inköpskommissionär, är utan särskilt åtagande ansvarig för att sådan undersökning, som måste anses åvila köpare, verkställs i så god tid, att reklamation på grund av fel i varan kan äga rum hos säljaren.

Enligt 9 § må varor av samma art samlagras, allenast om de äro av samma beskaffenhet. Då samlagring skall ske, är således upplagshållaren pliktig att noggrant fastställa varans beskaffenhet jämväl av hänsyn till övriga uppläggare, som för samlagring lämna vara av samma art. Upplagshållaren svarar i dylikt fall uppenbarligen för att erforderlig sakkunskap finnes hos dem, som verkställa undersökningen. Vid samlagring skall ock i upplagsbevis och upplagspantbevis angivas varans beskaffenhet, där det påfordras. En noggrann undersökning av varan är även på denna grund av nöden.

Underrättelseskyldighet föreligger ej blott i fråga om fel, som finnas vid va-

rans mottagande, utan även beträffande fel, som sedermera yppa sig. Upplagshållaren är således skyldig att underrätta uppläggaren om fel, som kunna iakttagas vid varans vård. Det åligger honom ock, i den mån det kan anses påkallat särskilt med hänsyn till varans art, att tid efter annan företaga undersökningar för fastställande av dess tillstånd.

Då i förevarande paragraf en antydning om den upplagshållare åvilande undersökningspliktens växlande omfattning i olika fall synes erforderlig, hemställer lagrådet, att i paragrafen införas en bestämmelse av innehåll, att det åligger upplagshållaren att undersöka den mottagna varan i den omfattning, det kan fordras av honom med hänsyn till varans art och omständigheterna i övrigt.

9 §.

Den i paragrafens andra stycke uttalade rättsregeln, att om olika uppläggares varor samlagrats, uppläggarna äga del i det upplagda envar i förhållande till vad han avlämnat, lärer äga motsvarande tillämpning å skilda varuposter, som av en och samma uppläggare avlämnats för samlagring, och detta vare sig i det samlagrade även ingå andra uppläggares varor eller icke. Frågan blir av betydelse särskilt för det fall, att upplagsbevis eller upplagspantbevis å sådana varuposter komma i skilda rättsägares händer.

10 §.

I förevarande paragraf tillerkännes uppläggaren rätt att vidtaga för varans bevarande nödiga åtgärder. Huruvida en åtgärd är av sådan beskaffenhet, skall bedömas objektivt, och upplagshållaren äger avvisa uppläggaren, om denne skulle påkalla vidtagandet av en åtgärd, som icke kan anses nödig för varans bevarande. Men uppenbart är, att om upplagshållaren lämnat uppläggaren tillfälle till åtgärder i vidare omfattning, denne principiellt bär ansvaret för dessa. Då emellertid uppläggaren icke bör äga påfordra att under alla förhållanden få själv eller med eget folk verkställa sådana åtgärder, som här avses, synes någon jämkning i den föreslagna lydelsen böra äga rum.

Ifrågorörande stadgande rör allenast rättsförhållandet mellan uppläggaren och upplagshållaren. Föreligger samäganderätt till den upplagda varan, kan en av samägarna icke i förhållande till övriga samägare på stadgandet grunda rätt till vidtagande av åtgärd med varan. Å rättsförhållandet samägarna emellan gäller lagen om samäganderätt. Då särskild föreskrift ej givits angående samlagrad vara, måste vad nu är sagt gälla i fall av samlagring. För åtgärds vidtagande skulle således krävas samverkan från samtliga ägare av samlagrade varor, allenast med den modifikation, som följer av 2 § lagen om samäganderätt. Om enighet ej vunnas, skulle enligt 3 § nämnda lag god man kunna förordnas att utöva samägarnas förvaltningsrätt i avseende å varan. En sådan ordning lärer emellertid icke vara lämplig. Det genom samlagring uppkomna samäganderättsförhållandet omfattar ett obestämt antal växlande uppläggare. Ett samfällt uppträdande från deras sida torde icke i avsevärdare omfattning kunna väntas. Och att låta en på begäran av enskild samägare tillsatt god man ingripa i den vård, som ägnas varan av den upplagshållare, till

vilken var särskild uppläggare anförtrott sin vara, synes ej lämpligt. Rätten för uppläggare att föranstalta om nödiga åtgärder för den upplagda varans bevarande torde ock kunna utan olägenhet begränsas till de fall, då samlagring ej äger rum. Lagrådet hemställer om erforderlig ändring i den föreslagna lagtexten.

14 §.

Bland de anmärkningar, som vidfogades det utremitterade svenska utkastet till lag om upplagsbevis och upplagspantbevis, var även den, att under övervägande varit, huruvida stadgande vore av nöden beträffande fall, som avses i 115 § sjölagen (inlastande av gods, vars förande kan medföra äventyr för fartyget eller för den övriga lasten, utan angivande av denna godsets beskaffenhet o. s. v.), men att särskild reglering av ämnet syntes vara i förstnämnda lag obehörlig. Sedan ett dylikt stadgande dock i yttranden över utkastet förklarats önskvärdt, har förevarande paragraf upptagits i förslaget.

I motiven framhålles, att med hänsyn till den sålunda tillkomna paragrafens placering under rubriken »Om rättsförhållandet mellan upplagshållare och uppläggare» stadgandet närmast avsåge detta rättsförhållande, men att stadgandet indirekt kunde få betydelse även med hänsyn till annan uppläggare. Då emellertid upplagshållaren, som svarar allenast för egen eller medhjälparens culpa, icke kan i förhållande till annan uppläggare vara ansvarig för skada, som tillskyndas denne genom förfarande, som här avses, kan sådan uppläggare ej av upplagshållaren kräva ersättning för skadan och den sistnämnde sedan söka ersättningen åter av den skadevällande. Det torde vidare vara tvevelaktigt, om en analog tillämpning av stadgandet skulle anses tillätlig. Det skulle innebära, att en regel rörande skadeståndsskyldighet i obligatoriskt rättsförhållande analogt tillämpades i avseende å skada tillskyndad person, som står utanför detta rättsförhållande. I ovanberörda paragraf i sjölagen har uttryckligen stadgats, att den, som inlastar farligt gods, i vissa fall svarar för all kostnad och skada, som därigenom tillskyndas »annan», och även i förevarande fall torde ett sådant uttryckligt stadgande vara erforderligt. Då lämplig plats för detsamma finnes blott i förevarande paragraf, torde, oavsett lydelsen av rubriken, efter sista ordet i paragrafen böra införas ordet »annan».

18 §.

»Den i avtalet bestämda tiden» lär här stå såsom motsättning till frånvaron i avtalet av varje tidsbestämmelse och således i enlighet med den tolkning, som i allmänhet inom rättstillämpningen givits åt uttrycket bestämd tid, avse såväl en från början fixerad som även en först viss tid efter uppsägning infallande tidpunkt. En annan tolkning, enligt vilken avtal med viss uppsägningstid skulle bli i förevarande hänseende likställt med avtal utan tidsbestämmelse, skulle leda till egendomliga och allt efter den överenskomna uppsägningstidens längd växlande resultat. Stadgandets ovan såsom den riktiga angivna innebörd skulle bättre framträda, om den följande satsen, som avser att inbegripa alla de fall, vilka ej komma under uttrycket bestämd tid, erhöles

lydelsen »om tid ej är däri bestämd». Lagrådet hemställer därför om sådan ändring av paragrafens första stycke.

20 §.

Enligt motiven till denna paragraf är innehavare av upplagsbevis (som utfärdats utan upplagspantbevis) berättigad att utbyta upplagsbeviset mot sådant bevis jämte upplagspantbevis. Att ett dylikt utbyte må kunna ske, synes naturligt men torde böra uttryckligen utsägas i lagtexten. Lagrådet hemställer, att till paragrafen måtte fogas ett nytt stycke av innehåll, att den, som innehar upplagsbevis utan upplagspantbevis, äger mot bevisets återställande bekomma upplagsbevis med upplagspantbevis.

21 §.

Första stycket i denna paragraf upptager vad upplagsbevisen och upplagspantbevisen måste innehålla för att utgöra sådana bevis i den föreslagna lagstiftningens mening. Här är således fråga om formföreskrifter, vilkas åsidosättande medför, att de utfärdade handlingarna icke erhålla de åsyftade rättsverkningarna. Det är därför angeläget, att dessa föreskrifter begränsas till vad som kan anses oundgängligt. De föreskrifter, som de sakkunniga i sådant hänseende upptagit, äro uppenbarligen av behovet påkallade. Lagrådet finner emellertid erforderligt, att ett par smärre tillägg göras. Sålunda torde i bevisen icke få saknas uppgift därom, att upplagshuset är koncessionerat (se ock utkasten till formulär å s. 167, 169 och 171 i de sakkunnigas betänkande). Då det är av vikt, att varje möjlighet till förväxling mellan enkelbevis och dubbelbevis är utesluten, lärer vidare i upplagsbevis icke kunna undvaras ett angivande av huruvida beviset utfärdats med eller utan upplagspantbevis (jfr formulärutkastet å s. 167 i betänkandet). De föreslagna tilläggen skulle påtagligen vara ägnade att öka tilliten till bevisen och därmed deras omsättlighet. Att tilläggen skulle ens i någon mån komma att verka tyngande, torde få anses uteslutet, då det är förutsatt och för övrigt ganska självklart, att bevisen utfärdas på blanketter, samt tilläggen då komma att ingå i blanketternas tryckta text.

På nu anförda skäl hemställer lagrådet, att i förevarande stycke av paragrafen måtte införas, att upplagshuset skall uppgivas med utsättande att upplagshållaren innehar sådant tillstånd, som i 1 § sägs, ävensom att till stycket måtte fogas en ny punkt av innehåll, att tillika skall i upplagsbeviset angivas, huruvida detsamma utfärdats med eller utan upplagspantbevis.

22 §.

Det i förevarande paragraf andra punkten förekommande uttrycket »givit lov att låta det komma i annans hand» — vilket uttryck hämtats från 10 § promulgationslagen till utsökningslagen — torde åtminstone numera vara för den icke lagkunnige tämligen svårfattligt. Det är åsyftat att med upplagsbevis och upplagspantbevis till viss man eller order likställa dylikt bevis till viss man, om ej annat förbehållits. Punkten synes böra innehålla, att ändå att så-

dant bevis är ställt till viss man, det skall gälla såsom orderbevis, där ej utfärdaren genom orden »icke till order» eller dylikt gjort förbehåll mot överlåtelse. Med denna lydelse vinnes tillika ett önskvärt förtydligande av vad som avses med ordet orderbevis i 23 §.

23 §.

I förevarande paragraf, liksom i bland andra 31 och 32 §§, avses med ordet överlåtelse allenast bevisets transport, indossament. Då det i fråga om bestämmelserna i sistnämnda paragrafer är av vikt, att denna innebörd av ordet fasthålls, synes det lämpligt, att i förevarande paragraf, där ordet överlåtelse i sagda betydelse första gången förekommer, inom parentes insättes ordet indossament.

Vid tolkningen av det här upptagna stadgandet måste beaktas, att lagförslaget känner ej blott den fullständiga överlåtelsen (indossamentet) av upplagsbevis, som utfärdats utan upplagspantbevis, eller av upplagsbevis jämte tillhörande upplagspantbevis, utan även överlåtelse (indossament) av upplagsbevis, som utfärdats utan upplagspantbevis, eller av upplagspantbevis till säkerhet för fordran eller, enligt den terminologi som föreslås av lagrådet, såsom pant för fordran. Även en sådan överlåtelse skall in dubio gälla till order, och den genom överlämnandet av det överlätna beviset uppkomna panträtten kan således överlåtas genom transport av beviset. Har ett upplagspantbevis överlåtits såsom pant, varom upplagsbeviset skall förses med anteckning jämlikt 32 §, kan genom överlåtelse (indossament) av sistnämnda bevis överflyttning ske av äganderätten till de upplagda varorna med den gravation å dessa, som följer av den tidigare pantsättningen. Sedan ett upplagsbevis, som utfärdats utan upplagspantbevis, blivit pantsatt (39 §), kan däremot pantsättaren icke genom indossament av beviset överlåta sin äganderätt till varorna. Allenast genom vanlig cession kan pantsättaren å annan överlåta sin rätt mot panthavaren och upplagshållaren. Först sedan upplagsbeviset blivit inlöst av pantsättaren, kan denne ånyo överlåta äganderätten till varorna genom transport av nämnda bevis.

Omfattningen av den legitimation, innehavet av ifrågavarande bevis medför, är således beroende av beskaffenheten av de indossament, som ingå i den till innehavaren fortlöpande serien av överlåtelser. Har han jämlikt indossamenten allenast en panthavares ställning, är han i förhållande till upplagshållaren legitimerad allenast såsom panthavare och äger utöva allenast en sådan tillkommande rättigheter (jfr särskilt 28 och 36 §§). Som stadgandets innebörd i berörda hänseende icke kommit till uttryck, synes någon jämkning i den föreslagna lydelsen böra äga rum.

Då enligt det svenska förslaget upplagspantbevis skall utfärdas samtidigt som det upplagsbevis, till vilket upplagspantbeviset hör, anser lagrådet, att där upplagsbeviset överlåtes innan upplagspantbeviset blivit pantsatt, indossament bör tecknas ej blott å upplagsbeviset utan även å upplagspantbeviset. Eljest skulle en från upplagspantbevisets text fortlöpande följd av indossament ej erhållas å detta bevis, vilket skulle bliva av betydelse, om en senare innehavare

av bevisen skulle vilja använda upplagspantbeviset för pantsättning. Hänsyn härtill bör tagas vid avfattningen av formulär till upplagspantbevis.

Att med innehavare av upplagsbevis eller upplagspantbevis i den följande lagtexten i regel avses enligt 23 § behörigen legitimerad innehavare, är uppenbart.

25 §.

Med den i förevarande paragraf första stycket upptagna huvudregeln avses ej att uttala — såsom dess lydelse kunde synas giva vid handen — att upplagsbeviset och upplagspantbeviset uttömmande reglera rättsförhållandet mellan upplagshållaren och innehavaren av sådant bevis. Sålunda skola ej endast denna lags tvingande föreskrifter äga tillämpning, utan dess deklaratoriska regler måste jämväl anses gälla, i den mån desammas tillämplighet ej utesluts genom bestämmelser i beviset. Vidare märkes, att då innehavaren av upplagsbevis eller upplagspantbevis är samma person som uppläggaren — d. v. s. i regel första innehavaren — eller ock med honom lika förbunden, upplagshållaren, på sätt anmärkts i betänkandet, äger åberopa alla de invändningar, som grunda sig å det ursprungliga rättsförhållandet mellan upplagshållaren och uppläggaren. Då emellertid en sådan uppfattning allmänt gjort sig gällande vid tolkningen av den motsvarande bestämmelsen om konossement i 144 § första stycket sjölagen, synes det kunna antagas, att ifrågavarande regel — även om vid avfattningen full formell överensstämmelse icke kunnat vinnas med nämnda bestämmelse — i allt fall kommer att erhålla liknande tolkning. Med hänsyn härtill anser sig lagrådet kunna lämna den föreslagna regeln utan anmärkning.

26 §.

Enligt 21 § äger upplagshållaren vid utfärdande av upplagsbevis och upplagspantbevis däri anmärka, att viss uppgift angående den upplagda varan är uppläggarens. Förutsättning härför är, att upplagshållaren skäligen icke må anses pliktig undersöka uppgiftens riktighet. Ett dylikt förbehåll skall enligt betänkandet principiellt för upplagshållaren medföra befrielse från ansvarighet för uppgiftens riktighet. Såsom även av de sakkunniga framhålles, är denna befrielse dock ej ovillkorlig. Enligt 26 § kan nämligen förbehållet icke åberopas till befrielse från ansvarighet, om upplagshållaren före bevisets utfärdande insett eller med användande av vanlig uppmärksamhet kunnat inse uppgiftens oriktighet; i sådant fall kräves, att särskild anmärkning om uppgiftens oriktighet gjorts i beviset. Innebörden av sistnämnda stadgande är uppenbarligen den, att en anmärkning av där angivna art medför ansvarsbefrielse för upplåtaren, varemot förbehåll, som avses i 21 §, ej är tillräckligt. Som denna mening ej erhållit ett exakt uttryck genom den föreslagna lydelsen av 26 § första stycket, hemställer lagrådet om sådan omformulering av stycket, att upplagshållaren under där angivna förutsättning är fri från ansvarighet, allenast om i beviset gjorts särskild anmärkning om uppgiftens oriktighet.

28 §.

I förevarande paragraf äro upptagna bestämmelser om vem som, efter det upplagsbevis med eller utan upplagspantbevis utfärdats, äger utöva de befogenheter, som omförmälas i 10 §. Enligt förslaget skall, då upplagsbevis med upplagspantbevis utfärdats, rätten att besiktiga den upplagda varan tillkomma den, som innehar ettdera av bevisen, d. v. s. sedan pantsättning skett såväl innehavaren av upplagsbeviset som innehavaren av upplagspantbeviset. Är upplagsbevis pantsatt efter vad i 39 § sägs, bör samma rätt tillkomma såväl innehavaren av beviset som pantsättaren eller, där hans rätt övergått å annan, denne. Befogenhet att besiktiga den upplagda varan måste nämligen tillerkännas envar, vilken såsom ägare eller panthavare har intresse i nämnda vara. Stadgandet härom synes därför böra fullständigas.

Övriga befogenheter, som avses i 10 §, böra kunna utövas av innehavare av upplagsbevis, allenast om han är ensam rättsinnehavare i avseende å varan, d. v. s. innan pantsättning skett av upplagspantbeviset eller upplagsbeviset. Om pantsättning skett av upplagspantbeviset, måste för utövande av befogenhet, som här avses, fordras enighet mellan innehavarna av upplagsbeviset och av upplagspantbeviset, då utövningen av en sådan befogenhet kan föranleda minskning i den upplagda varans värde. Har upplagsbeviset blivit pantsatt, måste enighet fordras mellan pantsättaren eller hans rättsinnehavare och panthavaren. Detta, som uppenbarligen är förslagets ståndpunkt, synes böra komma till tydligare uttryck i lagtexten. Då det enligt lagrådets mening är lämpligt att i förevarande paragraf införa alla de bestämmelser, som avse utövandet av de i 10 § omförmälda befogenheter sedan bevis utfärdats, bör det i 29 § första stycket andra punkten upptagna stadgandet överflyttas till förevarande paragraf. Stadgandet torde dock därvid så omformuleras, att då upplagsbevis utfärdats med upplagspantbevis, anteckning alltid skall ske å båda bevisen vare sig upplagspantbeviset är pantsatt eller icke, enär det med hänsyn till senare omsättning av upplagspantbeviset är önskvärt, att å detsamma finnas samma anteckningar som å upplagsbeviset. I händelse sådan omformulering vidtages, skall sista punkten i 38 § utgå.

29 §.

Då den, som enligt indossament å upplagsbeviset innehar^o detta såsom pant för fordran, allenast har panthavares rätt till varan och således icke äger utkvittera denna, kan sådan innehavare icke på grund av bestämmelsen i förevarande paragraf första punkten utfå varan. Har upplagsbevis utfärdats med upplagspantbevis, fordras enligt förslaget upplagspantbevisets återställande, allenast om detsamma pantsatts (38 §). Att pantsättning ägt rum, framgår av den å upplagsbeviset jämlikt 32 § gjorda anteckningen. Uppenbart är, att även då upplagspantbeviset ej är pantsatt när varans utfående påkallas, det tillhör god ordning, att såväl upplagsbeviset som upplagspantbeviset återställas. Lagrådet har dock icke ansett sig böra föreslå en bestämmelse om skyldighet att även i sådant fall återställa upplagspantbeviset, då därav skulle bliva

följden, att om upplagspantbeviset förkommit innan det blivit pantsatt, mortifikation av beviset bleve för varans utfående erforderlig. Det synes nämligen knappast grundat att kräva mortifikation av en handling, som ej ens i godtroende innehavares hand kan medföra någon rätt.

Bestämmelser finnas icke rörande uttagande av del av upplagd vara. Då innehavare av upplagsbevis begär utbekomma del av upplagd vara, måste upplagshållaren kräva, att upplagsbeviset och, där upplagspantbevis utfärdats, även detta företes för anteckning om utlämnandet. Det kan ej vara riktigt, att upplagshållaren medverkar till att upplagsbevis och upplagspantbevis äro utelöpande med olika innehåll.

Av skäl, som anförts vid 28 §, anser lagrådet den i förevarande paragraf första stycket andra punkten upptagna bestämmelsen böra utgå.

I sista stycket synes hänvisning till 38 och 39 §§ böra ske för det fall, att pantsättning av upplagspantbevis eller upplagsbevis skett.

31 och 32 §§ samt rubriken till 31—39 §§.

En av detta lagförslags huvuduppgifter är att skapa en rättslig form för belåning av vara, som upplagts i upplagshus, därigenom, att pantsättning av varan genom pantsättning av en skriftlig handling, representerande denna, möjliggöres. Panträtt i upplagd vara kan enligt förslaget upplätas genom överlämnande, då upplagsbevis utfärdats med upplagspantbevis, av upplagspantbeviset och eljest av upplagsbeviset, skolande i båda fallen beviset vara försett med därå tecknad överlåtelse av visst i lagen närmare angivet innehåll. Sker pantsättningen genom överlämnande av upplagspantbevis, måste, för att pantsättningen skall vara gällande, anteckning om överlåtelsen verkställas jämväl å upplagsbeviset samt upplagspantbeviset förses med intyg av upplagshållaren om anteckningen. Panträtt i den upplagda varan uppkommer icke enligt förslaget, med mindre den sålunda stadgade formen för pantsättning av upplagspantbevis eller upplagsbevis iakttagits. Ett överlämnande av bevisen i samband med en fiduciarisk äganderättsöverlåtelse i säkerhetssyfte medför icke panträtt i varan. Införandet av dessa formföreskrifter kan således medföra fara för rättsförlust i fall, då på grund av förbiseende eller uraktlåtenhet föreskrifterna icke iakttagits. Emellertid måste det antagas, att den varubelåning, som skall förmedlas av ifrågavarande bevis, huvudsakligen kommer att äga rum hos våra kreditanstalter, och faran för misstag torde med hänsyn härtill icke vara stor. Vidare komma upplagshusens formulär till upplagsbevis och upplagspantbevis att innehålla erforderliga anvisningar. Betänkligheter mot uppställande av formföreskrifter hava ej heller uttalats av bankföreningen eller av andra i ärendet hörda näringsorganisationer. Sådana föreskrifter torde ej kunna undvaras i ett dubbelbevisssystem. Vid pantsättning av upplagd vara genom pantsättning av det ena beviset, upplagspantbeviset, måste anteckning om pantsättningen ske jämväl å det andra beviset, upplagsbeviset, för att detta skall kunna tjäna sitt ändamål att förmedla överflyttning av äganderätten till den upplagda varan med den därå på grund av den tidigare pantsättningen vilande gravationen. Med hänsyn till den kändedom

om berörda gravation, som bör beredas senare förvärvare av upplagsbeviset, hava bestämmelser varit erforderliga både om innehållet av den överlåtelse, som skall tecknas å upplagspantbeviset, och om anteckning av överlåtelsen å upplagsbeviset. Att i fall, då upplagspantbevis ej utfärdats och pantsättning av varan måste ske genom pantsättning av upplagsbeviset, en liknande överlåtelse kräves å upplagsbeviset, synes påkallat av hänsyn till rättshandlingarnas ensartade innebörd. Det kan ej heller bestridas, att de föreslagna bestämmelserna även i övrigt äro ägnade att befrämja rättssäkerheten. Utöver vad som föreskrivits om formen för överlåtelsen av bevisen har det sålunda ålagts upplagshållaren att, då pantsättning genom överlämnande av behörigen överlåtet upplagspantbevis eller upplagsbevis äger rum, införa överlåtelsen i det hos upplagshuset förda registret. Då dubbelbevis användes, medför upplagshållarens medverkan vid pantsättningen säkerhet för att överlåtelsen av upplagspantbeviset kommer att införas i upplagshusregistret. Däremot kommer vid pantsättning enligt 39 § överlåtelsen av upplagsbeviset att införas i registret, allenast om beviset företes för upplagshållaren.

Vad angår rubriken till 31—39 §§ och lydelsen av de i 31 och 32 §§ upptagna bestämmelserna, synas vissa av de valda uttryckssätten ägnade att verka vilseledande. Med stadgandena i 31, 32 och 39 §§ avses att giva regler om stiftande av panträtt i de upplagda varorna genom pantsättning, då upplagsbevis utfärdats med upplagspantbevis, av upplagspantbeviset och eljest av upplagsbeviset, försedda med föreskriven överlåtelse. Då sålunda en pantsättning av varorna genom en pantsättning av bevisen åsyftas och icke en överlåtelse till säkerhet för fordran av rätten till de upplagda varorna, synes i rubriken böra — liksom i den danska texten — användas ordet pantsättning. I fråga om stadgandena i 31, 32 och 39 §§ har lagrådet övervägt en omformulering med utgångspunkt från det jämväl i den danska texten beträffande upplagsbevis utan upplagspantbevis använda uttrycket pantsättning. Emellertid har lagrådet ansett full klarhet i fråga om stadgandenas innebörd, pantsättning av den upplagda varan genom pantsättning av det för ändamålet överlåtna beviset, kunna vinnas därigenom, att dels i 31 § uttryckligen uttalas, att panträtt i upplagd vara stiftas genom överlämnande av upplagspantbevis eller, där upplagsbevis utfärdats utan upplagspantbevis, genom överlämnande av upplagsbeviset, och att beviset skall vara överlåtet på sätt i 32 och 39 §§ sägs, samt dels i 32 § överlåtelsens innebörd av överlåtelse i pantsättningssyfte betonas genom utbytande av uttrycket »till säkerhet för fordran» mot uttrycket »såsom pant för fordran». Tillika bör i 32 § uttalas, att överlåtelse av upplagspantbevis såsom pant för fordran skall, för att bliva gällande, antecknas å upplagsbeviset samt upplagspantbeviset av upplagshållaren förses med intyg om anteckningen, så att av lagtexten tydligt framgår, att nämnda anteckning och intyg tillhöra överlåtelsens form. Då i 31 och 32 §§, liksom i 23 §, med överlåtelse avses bevisets transport, indossament, bör till tydliggörande av detta förhållande ordet indossera på lämpligt sätt införas i 31 §. Med en sådan omformulering av rubriken och stadgandena i 31 och 32 §§ synes den där avsedda rättshand-

lingens innebörd av pantsättning klart framstå och samtidigt i huvudsak överensstämmelse med de föreslagna danska och finska texterna bevaras.

Om i 31 § upptages ett stadgande av det innehåll, som ovan föreslagits, lär av en sammanställning mellan 35 § avtalslagen och i denna lag upptagna bestämmelser följa, att innehavare i god tro av ett vederbörligen indosserat upplags- eller upplagspantbevis, som ej genom orden »icke till order» eller annat dylikt förbehåll berövats sin löpande beskaffenhet, äger göra panträtt i den upplagda varan gällande i det i 35 § avtalslagen avsedda fall, ändå att behörigt utlämnande av beviset ej skett.

Det torde böra anmärkas, att uppläggare kan enligt ifrågavarande bestämmelser pantsätta även ett upplagsbevis eller ett upplagspantbevis, som innehåller förbud mot överlåtelse genom orden »icke till order» eller annat dylikt förbehåll. Panthavaren är emellertid underkastad de invändningar, som äro grundade i rättsförhållandet till uppläggaren. Skall ett upplagspantbevis eller upplagsbevis, som är ställt till innehavaren, pantsättas, måste det indosseras i den ordning, som stadgas i 32 och 39 §§.

Av bestämmelserna i 22 och 23 §§ följer, att indossament till viss man, där förbehåll ej är gjort, gäller till order samt att den, som innehar upplagsbevis eller upplagspantbevis med indossament såsom pant, kan överlåta sin panträtt genom indossament å beviset.

35 §.

Innehållet i förevarande paragraf överensstämmer med stadgandena i 1 § lagen den 24 mars 1927 om gälds betalning genom penningars nedsättande i allmänt förvar. Av 34 § framgår dock, att förevarande paragraf är avsedd att vara mera omfattande än nämnda bestämmelse i 1927 års lag, i det att paragrafen äger tillämplighet även vid betalning av icke förfallen gäld. Detta synes böra komma till uttryck genom ett tillägg till den föreslagna lagtexten. Utan ett dylikt tillägg skulle paragrafen framstå såsom, med hänsyn till den angivna bestämmelsen i 1927 års lag, skäligen överflödig. Lagrådet hemställer förty om det tillägg till paragrafen, att den upplagsbevisets innehavare medgivna rätten att fullgöra betalningen genom nedsättning av beloppet måtte förklaras vara för handen, ändå att gälden ej är förfallen till betalning.

38 §.

Lagrådet hänvisar till sitt yttrande vid 28 §.

39 §.

Då det ej är uteslutet, att upplagsbevis utan upplagspantbevis kunna komma till användning i avsevärd omfattning även vid pantsättning, synes det lagrådet lämpligt, att i förevarande paragraf gives någon ledning i fråga om den analoga tillämpningen av bestämmelserna i 32—38 §§ i avseende å dylikt bevis.

Sälunda torde i ett första stycke böra stadgas, att överlåtelse av upplagsbevis, som utfärdats utan upplagspantbevis, såsom pant för fordran skall teck-

nas å upplagsbeviset, att i fråga om överlåtelsens innehåll skall gälla vad i 32 § första stycket första punkten sägs, och ätt det skall åligga upplagshållaren att, där beviset företes för honom, införa överlåtelsen i det hos upplagshuset förda registret samt att därom å beviset teckna intyg.

I ett andra stycke torde vidare böra föreskrivas, att då upplagsbevis blivit överlåtet såsom pant för fordran, vad i 33—38 §§ är stadgat skall äga motsvarande tillämpning och att därvid vad om innehavare av upplagsbevis sägs skall gälla om pantsättaren eller, där hans rätt övergått å annan, om denne.

40 §.

För de fall, då upplagshusrörelse utövas av aktiebolag eller ekonomisk förening, måste de i förevarande paragraf brukade beteckningarna »revision» och »revisorer» anses mindre väl lämpade, enär dessa ord i sådan sammanställning lätteligen komma att tagas i den bemärkelse, de äga enligt aktiebolags- och föreningslagarna. För undvikande av dylik missuppfattning hemställer lagrådet, att nämnda ord utbytas mot »granskning» och »granskningsmän». I övrigt synes lagtexten böra förtydligas på det sätt, att granskningen förklaras skola avse upplagshusets ekonomiska ställning och rörelsens handhavande samt att bemyndigandet för Kungl. Maj:t att meddela föreskrifter angående tillsynen uttryckligen angives gälla jämväl upplagshållarens skyldighet att vidkännas de med tillsynen förenade kostnaderna.

Det lærer icke kunna lämnas obeaktat, att förslaget — i motsats till flertalet lagar, vilka avse statskontroll av näringsföretag — saknar stadganden i syfte att dels närmare reglera tillsynsmyndighetens befogenhet och företagets skyldighet att tillhandagå densamma med upplysningar, dels ock bereda nödigt skydd mot en för företaget och enskilda, vilka med detta stå i affärsförbindelse, skadlig publicitet av vad vid kontrollens utövande förekommit. Uppenbart är, att bestämmelser, vilka med stöd av bemyndigande i lagen utfärdas i administrativ ordning, härvid icke kunna göra tillfyllest. Dessa kunna näppe- ligen sträckas längre än till att angiva den yttre ordningen för kontrollens åvägabringsande.

Ätt bestämmelser icke i lagen meddelas rörande omfattningen av upplagshållarens skyldighet att vara underkastad tillsyn, torde, praktiskt sett, icke ingiva större betänklighet. Det kan nämligen icke förutsättas, att de åligganden, som i detta avseende fastställas i samband med koncessionen, komma att gå utöver vad förhållandena kräva och upplagshållaren själv finner möjligt att iakttaga. Såsom i viss mån en olägenhet kan däremot komma att framstå, ätt lagen icke mot tredska ätt tillhandahålla upplysningar och granskningsmaterial eller för framtvingande av rättelse av anmärkta missförhållanden erbjuder annat maktmedel än koncessionens återkallande. Tydiligen är ätt dylikt medel alltför kraftigt för ätt vara i verkligheten fullt effektivt. Med hänsyn till dess följder för de i allmänhet betydande företag, om vilka här kan bliva fråga, lærer en sådan åtgärd icke skäligen kunna omedelbart tillgripas i varje fall. där en meningsskiljaktighet mellan tillsynsmyndigheten och företaget icke kan

på annat sätt lösas. För dylika konflikter anvisas i lagstiftningen vanligen utvägen att genom vitesföreläggande, vars giltighet kan dragas under högre myndighets prövning, söka ernå åsyftad verkan. Måhända kan dock med införande av lagstadgande härom anstå, intill dess någon erfarenhet föreligger om denna rörelses praktiska utvecklingsmöjligheter och om behovet av ytterligare regler för ordnande av förhållandet mellan tillsynsmyndigheten och rörelsens utövare. Ej heller i fråga om beredande av skydd mot obehörigt yppande av affärsförhållanden, vilka framläggas för tillsynsmyndigheten eller dess organ, synes nödigt, att för närvarande vidtages särskild lagstiftningsåtgärd.

41 §.

Erhåller i enlighet med lagrådets hemställan vid 3 § kommerskollegium befogenhet att utfärda vissa föreskrifter för upplagshus, påkallas härav någon jämkning av förevarande paragraf. Därvid bör tillika uppmärksammas, att jämväl åsidosättande av föreskrifterna om tillsynens utövande (40 §) för upplagshållaren medför äventyr av koncessionens återkallande. Lagrådet hemställer, att paragrafen omformuleras därhän, att tillståndet skall kunna förklaras förverkat, därest upplagshållaren åsidosatt i lagen givna bestämmelser eller eljest för upplagshuset gällande föreskrifter.

42 §.

Enligt vad som framgår av förevarande paragraf förutsättes i förslaget, att även staten skall kunna driva sådan rörelse, som där avses, d. v. s. inrättande av upplagshus med rätt att å upplagda varor utfärda upplagsbevis och upplagspantbevis. Detta ligger så mycket närmare tillhands, som staten redan nu har lagerhus, vari spannmål emottages för upplagring enligt vissa av Kungl. Maj:t meddelade föreskrifter. Då det nu i paragrafen sägs, att Konungen äger förordna, att vad i 8—39 §§ är stadgat skall tillämpas, där staten driver sådan rörelse, som i lagen avses, lärer avsikten därmed vara att stadga, dels att för rätt att utfärda upplagsbevis och upplagspantbevis från ett statens upplagshus förutsättes Konungens därom meddelade beslut och dels att i sådant fall stadgandena i 8—39 §§, d. v. s. överhuvud alla bestämmelser av privaträttslig innebörd, skola bliva gällande för rörelsen, men däremot icke övriga paragrafer, vilka huvudsakligen innefatta regler om tillstånd till och kontroll över rörelsen samt formerna för dess bedrivande. I de ämnen, som avses i sistnämnda paragrafer, lära erforderliga bestämmelser komma att för varje särskilt fall meddelas av Kungl. Maj:t i sammanhang med beslut om rörelsens upptagande. Lagrådet hemställer, att för tydliggörandet av paragrafens innebörd dess text måtte undergå jämkning i angiven riktning.

Slutligen vill lagrådet erinra därom, att då de i förevarande lagförslag upptagna stadganden om upplagsbevis och upplagspantbevis skola gälla allenast i

fråga om bevis, utställda vid uppläggning i sådant koncessionerat upplagshus, som avses i 1 §, särskild bestämmelse erfordras för att nämnda stadganden skola bliva tillämpliga i avseende å bevis, utställda enligt de föreslagna danska och finska lagarna i ämnet.

Ur protokollet:

Ragnar Kihlgren.

*Utdrag av protokollet över justitiedepartementsärenden, hållet inför
Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten i statsrådet
å Stockholms slott den 6 februari 1931.*

Närvarande:

Statsministern EKMAN, ministern för utrikes ärendena friherre RAMEL, statsråden GÄRDE, VON STOCKENSTRÖM, STADENER, GYLLENSWÄRD, LARSSON, HOLMBÄCK, JEPPSSON, HANSÉN, RUNDQVIST.

Efter gemensam beredning med tillförordnade chefen för finansdepartementet samt cheferna för jordbruks- och handelsdepartementen anför chefen för justitiedepartementet, statsrådet Gärde:

»I statsråd den 31 oktober 1930 bestämde Kungl. Maj:t, att lagrådets utlåtande skulle för det i § 87 regeringsformen omförmälda ändamålet inhämtas över ett av tillkallade sakkunniga utarbetat förslag till *lag om upplagshus med rätt att utfärda upplagsbevis*. Lagrådets utlåtande avgavs den 22 december 1930.

Med ifrågasvarande lagförslag avses att förverkliga önskemålet, att till varuomsättningens underlättande s. k. warrants må kunna under betryggande former komma till användning vid föryttring och belåning av varor. Önskemål i sådan riktning framställdes redan vid 1871 års riksdag. I skrivelse den 6 maj 1871 (nr 23) hemställde sålunda riksdagen hos Kungl. Maj:t om utarbetande av en lag angående upplag av produkter och varor. Det framhölls i skrivelsen, bland annat, att fördelen av sådana inrättningar vore, dels att affärer underlättades genom sålunda beredd möjlighet att lägga upp en vara på ett ställe och sända upplagsbeviset till ett annat, varigenom överflödiga transporter och utgifter av flera slag kunde undvikas, dels ock att tillfälle beredd varuägare att begagna varan såsom säkerhet för försträckning. Tillika betonades, att det låge i sakens natur, att upplagshuset icke kunde vinna någon omfattning och motsvara affärlivets behov, med mindre lagliga innehavandet av de bevis, som utfärdades över inlämnade varor, gäve ovillkorlig rättighet att utbekomma varan. Riksdagens skrivelse föranledde emellertid icke annan åtgärd än utfärdandet av förklaringen den 24 maj 1872, att med det i 17 kap. 3 § handelsbalken förekommande stadgandet, att den, som har lös pant i händer, därutur njuter betalning framför gäldenärens övriga fordringsägare, avses

även det fall, att gods, vari panträtt är av ägaren medgiven, innehaves av tredje man, som förbundet sig att godset eller dess värde panthavaren tillhandahålla.

Under tiden därefter har frågan om rättslig reglering av de s. k. warrants upprepade gånger varit föremål för uppmärksamhet. I samband med planläggande av samfällt lagstiftningsarbete för Sverige, Danmark och Norge upptogs sålunda även detta spörsmål. I det uttalande, som 1909 avgavs av delegerade för de nämnda ländernas regeringar, framhölls såsom lämpligt ämne för en överensstämmande skandinavisk lagstiftning, bland annat, avtal och värdehandlingar, som föranledas av upplagshusrörelse.

I en vid 1923 års riksdag inom andra kammaren väckt motion (nr 13) anhölls, att riksdagen ville besluta att i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställa, det Kungl. Maj:t måtte utarbeta och för riksdagen framlägga förslag till lag om upplagsbevis, i syfte att upplagsbevisen måtte representera den vara, å vilken de lyda, och att rättshandlingar, avseende varan, måtte knytas vid upplagsbeviset. Motionärerna erinrade om den storartade utveckling, förhållandena på näringslivets område undergått sedan år 1872, i följd varav förutsättningarna för användning av upplagsbevis nu syntes vara mera än väl för handen. För att de med stor kostnad anlagda frihamnarna skulle kunna bli till verklig nytta för köpmän, bosatta å andra platser, vore det nödvändigt att sätta dessa i tillfälle att kunna disponera sina i frihamnarna befintliga varor på ett lätt, bekvämt och billigt sätt. En lagstiftning angående upplagsbevis skulle vidare vara mycket betydelsefull för underlättande av transitotrafiken från frihamnarna. En motsvarande fördel skulle en lagstiftning om upplagsbevis medföra för spannmålsproducenterna för begagnandet av statens upplagshus för spannmål samt för andra livsmedelsproducenter och handlande för användandet av fryshusen.

Första lagutskottet, dit motionen remitterades, framhöll i sitt utlåtande (nr 19) de betydande fördelar, som ett väl utvecklat upplagshusväsen kunde medföra för näringslivet, framför allt om därmed förenades en ändamålsenlig anordning i fråga om de bevis över upplagda varor, som utfärdades av upplagshusen. Utskottet betonade sålunda, att upplagsbevisen säkerligen skulle kunna bli av stor betydelse för storhandeln, i det att varje åtgärd, som vore ägnad att förenkla förfarandet och nedbringa kostnaderna, förmånligt inverkade på dessa och det allmänna prisläget. Därjämte framhöll utskottet, att verkan av den i vårt land relativa kapitalknappheten, som ofta nödvändiggjorde anlitaandet av lånat rörelsekapital, skulle motarbetas, därest möjlighet funnes att under enkla former belåna upplagda varor. Utskottet uttalade, att jämväl för lösande av problemet om jordbrukets driftskredit ett väl avvägt upplagsbevissystem syntes vara av betydelse. Det hade vid olika tillfällen framhållits, att lantmännen för närvarande icke kunde under praktiska former belåna jordbrukets produkter och på grund därav nödgades vid viss tidpunkt sälja desamma utan hänsyn till marknadsläget. Den form, som nu funnes för belåning av spannmål, upplagd i vissa upplagshus, syntes icke vara fullt tillfredsställande. Med införande av warrantsystemet skulle dessa olä-

genheter i avsevärd mån undanröjas. Möjlighet skulle därigenom öppnas att bekvämt belåna de upplagda produkterna och avvakta den gynnsamma konjunkturen för deras avyttrande. Särskilt skulle detta bliva av betydelse vid uppläggning av spannmål. Anledning finnes till antagande, att därigenom ett ändamålsenligt ordnande av spannmålshandeln skulle underlättas; detta givetvis under förutsättning, att ett tillräckligt antal upplagshus, utrustade med befogenhet att utgiva warrants, komme till stånd. Från olika håll hade även gjorts gällande, att de under senare åren uppförda spannmålslagerhusen och fryshusen kunde bliva till avsett gagn, först då av dem utfärdade bevis erhöles karaktären av warrants.

I anledning av motionen hemställde 1923 års riksdag, att Kungl. Maj:t täcktes låta verkställa utredning, huruvida och på vad sätt med vår lagstiftning kunde införlivas bestämmelser angående upplagsbevis eller lagerbevis, representerande själva varan (warrants), samt för riksdagen framlägga det förslag, vartill utredningen kunde föranleda.

Det är närmast med anledning av denna hemställan, som nu ifrågavarande förslag kommit till stånd. Förslaget har utarbetats av sakkunniga inom justitiedepartementet under samarbete med delegerade för Danmarks och Finlands regeringar. Den norska regeringen har däremot tillkännagivit, att den funnit något deltagande från norsk sida i detta samarbete icke böra äga rum.

Förslagets huvudgrunder kunna i anslutning till en av de sakkunniga lämnad översikt sammanfattas sålunda.

Genom bestämmelserna i förslagets *första* avdelning avses att skapa en organisation, åt vilken utfärdande av upplagsbevis med trygghet skall kunna anförtros. I enlighet härmed upptagas i denna avdelning vissa regler av mera allmän karaktär angående drivande av upplagshusrörelse, för såvitt med drivandet av densamma skall vara förenad rätt att utfärda upplagsbevis. Enligt dessa bestämmelser överlämnas till Konungens avgörande, vem som äger inrätta upplagshus med rätt att å upplagda varor utfärda upplagsbevis och upplagspantbevis. Vidare meddelas stadgande om upprättande av reglemente för upplagshus och av taxa för förvaringen av upplagda varor. Till tryggande av uppläggarens ställning förbjuder förslaget upplagshållaren att giva försträckning mot säkerhet av upplagd vara och att idka handel med sådana varor, som av honom mottagas till uppläggning. Särskilt stadgande har meddelats om skyldighet att föra register över upplagda varor.

I förslagets *andra* avdelning regleras rättsförhållandet mellan upplagshållare och uppläggare, bortsett från de särskilda frågor, som anknyta till utfärdandet av upplagsbevis och upplagspantbevis. Upplagshållaren är enligt förslaget pliktig att underrätta uppläggaren om fel eller brist i vara, som mottages till uppläggning. Förslaget bestämmer vidare, under vilka förhållanden samlagring av olika varor är tillåten, samt innefattar föreskrifter om rätt till besiktning, provtagning och föranstaltande av nödiga åtgärder för varans bevarande. En viktig del i denna avdelning av förslaget är den, som handlar om vården av varan samt följderna av att talan icke i rätt tid anhängig-

göres med anledning därav, att upplagshållaren åsidosatt vad honom i sådant avseende åligger. I andra avdelningen regleras ävenledes uppläggarens skyldigheter. Hit höra bestämmelser dels om påföljden av att han lämnar oriktiga eller ofullständiga uppgifter om den vara, som upplägges, dels ock om avgifter med mera för uppläggning samt om panträtt till säkerhet därför. Slutligen givas i denna avdelning regler om avtalets upphörande. Upplagshållaren är sålunda under vissa förhållanden berättigad att bringa avtalet till upphörande. Uppläggaren är å sin sida befogad att i förtid uttaga den upplagda varan, låt vara mot skyldighet att ersätta upplagshållaren den förlust, han därigenom lider.

Förslagets *tredje* avdelning är ägnad upplagsbevis och upplagspantbevis. Bestämmelserna hava sammanförts i två underavdelningar, avseende den ena utfärdande av dylika bevis och bevisens rättsverkningar i allmänhet samt den andra pantsättning genom överlåtelse av bevisen. I förslaget stadgas, att när vara mottagits till uppläggning, upplagshållaren är pliktig att på uppläggarens begäran utfärda upplagsbevis. Uppläggaren äger välja mellan enkelt upplagsbevis och upplagsbevis med upplagspantbevis. Beträffande bevisens innehåll skiljer förslaget, liksom sjölagen beträffande konossementet, mellan vad som för dem är obligatoriskt och det som fakultativt kan inflyta i desamma. Genom en allmän regel angives, i vilken utsträckning upplagshållaren är berättigad att göra förbehåll beträffande i upplagsbevis intagen uppgift. Upplagsbeviset är, liksom konossementet, i regel löpande. För att motsatsen skall bli förhållandet kräves, att utfärdaren genom orden 'icke till order' eller dylikt gjort förbehåll mot överlåtelse. I förslaget göres upplagsbeviset — på samma sätt som i sjölagen konossementet — till ett presentationspapper i betydelsen av en handling av den beskaffenhet, att den förpliktades prestationsskyldighet är beroende av att handlingen återställes. Därmed sammanhänger, att upplagsbeviset kommer att liksom konossementet representera varan, så att innehavet av upplagsbevis i huvudsak kan likställas med innehav av själva varan. I likhet med vad som gäller beträffande växel och konossement fastslås i förslaget med avseende å upplagsbeviset, att legitimerad innehavare därav ej är pliktig att utlämna detsamma, med mindre det visas, att han vid bevisets förvärvande icke var i god tro. I förslaget behandlas upplagsbeviset, liksom konossementet i sjölagen, icke som ett 'bevismedel' angående rättsförhållandet mellan upplagshållaren och uppläggaren, utan fastmera som en 'utfästelse' av upplagshållaren till den, till vilken varan skall utlämnas. Med denna upplagsbevisets egenskap av en utfästelse sammanhänger, att upplagshållaren gentemot bevisets innehavare principiellt är ansvarig för riktigheten av de uppgifter om varan, som meddelas i beviset. Stiftande av panträtt kan ske antingen så, att då upplagsbevis utställts med upplagspantbevis, det sistnämnda överlåtes, eller ock så, att då endast upplagsbevis utställts, detta överlåtes. För att upplåta panträtt i vara är det sålunda icke nödigt att begagna sig av dubbelt bevis. Jämväl det enkla beviset kan i detta avseende användas.

I förslagets *fjärde* avdelning, som upptager särskilda bestämmelser, regleras tillsynen över upplagshusen och återkallande av meddelad koncession. Tillika givas regler för det fall, att staten idkar upplagshusrörelse.

I likhet med första lagutskottet vid 1923 års riksdag finner jag det vara av stor betydelse, att genom en ändamålsenlig lagstiftning upplagshusväsendet utvecklas och en därmed förenad lämplig anordning i fråga om upplagsbevis åvägabringas till gagn för handel och näringar. Jag vill här erinra därom, att vid 1930 års riksdag, i samband med frågan om åtgärder till det svenska jordbrukets stödjande, vikten av lagstiftning om upplagsbevis särskilt uppmärksammades. Det föreliggande lagförslaget synes mig väl ägnat att främja en sund utveckling på detta område och sålunda av beskaffenhet att böra läggas till grund för lagstiftning i ämnet. Lagrådet har ock — under erinran om de förebilder från närbesläktade rättsområden, som stått till buds — framhållit, att det syntes, som om där tillämpade rättsgrundsatser i allmänhet blivit i förslaget tillgodogjorda på ett för behovet väl avpassat sätt och att de anmärkningar, lagrådet funnit anledning framställa mot förslaget, ej avsåge dess huvudgrunder».

Efter närmare redogörelse för lagrådets utlåtande anför departementschefen vidare:

»Beträffande den för ifrågavarande lag av de sakkunniga föreslagna *rubriken*: 'Lag om upplagshus med rätt att utfärda upplagsbevis' har lagrådet anfört, att densamma syntes mindre lämplig med hänsyn bland annat därtill, att den som huvudsakligt föremål för lagstiftningen angåve upplagshusen, under det att i själva verket grunden till denna lagstiftning främst varit behovet av rättsregler om upplagsbevis. Då denna erinran synes befogad, föreslår jag i stället rubriken: 'Lag om upplagshus och upplagsbevis'.

Såsom lagrådet erinrat, har i förslagets 1 § otvivelaktigt med rätta som den främsta förutsättningen för erhållande av koncession upptagits, att betryggande säkerhet förefinnes för fullgörande av de upplagshållaren åliggande förpliktelserna. Lagrådet har emellertid tillika framhållit, att det ej borde förbises, att upplagshusen vore avsedda att tjäna jämväl i viss mån allmännyttiga syften, och att det särskilt icke torde vara oberättigat, att lagen medgäve den prövande myndigheten en ej alltför begränsad omdömesfrihet i det fall, att staten funnit sig böra inrätta upplagshus, exempelvis för folkförsörjningens eller jordbrukskreditens tillgodoseende genom spannmålslagring, eller i övrigt lämnat rörelsen sitt ekonomiska stöd. Det borde även räknas med att inom upplagshusrörelsen kunde framträda tendenser till faktiskt monopol. På grund av det anförda har lagrådet förordat, att som förutsättning för koncession upptoges jämväl, att hinder icke mötte av hänsyn till det allmänna. Då jag utgår från att därmed åsyftad befogethet kommer att utövas med synnerlig försiktighet, har jag låtit i paragrafen införa av lagrådet förordat tillägg. — Såsom berättigad att driva här avsedd rörelse har, såsom lagrådet hemställt, i stället för 'förening' upptagits 'ekonomisk förening'.

Av vissa praktiska skäl synes det mig lämpligt, att lagen kommer att innehålla uttryckligt stadgande, att tillstånd till utövande av upplagshusrörelse ej må överlätas utan att Kungl. Maj:t därtill lämnat medgivande, och har jag därför, i olikhet med lagrådet, ansett 2 § första stycket böra kvarstå.

I överensstämmelse med lagrådets hemställan i fråga om 3 § har denna full-

ständigats sålunda, att reglementet föreslås skola innefatta bestämmelser jämväl angående den firma, under vilken rörelsen utövas, det ställe, där rörelsen drives, samt i vad mån upplagshållaren är skyldig att, utöver vad om bokföring och i 7 § om register är stadgat, över rörelsen föra särskilda anteckningar. Likaledes har jag, i enlighet med vad lagrådet vid 1 § tillstyrkt, låtit vidtaga den förändring av förslaget, att fastställande av reglemente tillkommer Kungl. Maj:t, under det att kommerskollegium har att fastställa de närmare föreskrifter, som utöver vad reglementet innehåller eller Kungl. Maj:t eljest förordnat må erfordras angående ordningen för upplagshusrörelsen.

Beträffande 8 § har lagrådet ansett en antydning om den upplagshållare åvilande undersökningspliktens växlande omfattning i olika fall vara erforderlig och därför hemställt, att i paragrafen måtte införas en bestämmelse av innehåll, att det åligger upplagshållaren att undersöka den mottagna varan i den omfattning, det kan fordras av honom med hänsyn till varans art och omständigheterna i övrigt. Paragrafen har förtydligats i den av lagrådet angivna riktningen.

10 § har i enlighet med lagrådets hemställan underkastats någon jämkning i ordalydelsen till utmärkande därav, att uppläggare icke bör äga påfordra att under alla förhållanden få själv eller med eget folk verkställa för varas bevarande nödiga åtgärder. Likaledes har rätten att föranstalta om sådan åtgärd begränsats till de fall, då samlagring ej äger rum.

På grund av vad lagrådet anfört beträffande 14 § och då en avvikelse från sjölagens formulering i motsvarande avseende möjligen skulle kunna föranleda tveksamhet i rättstillämpningen, har uppläggarens ansvar för skada i följd av oriktiga eller ofullständiga uppgifter om vara, som lämnas till uppläggning, utsträckts till att avse även skada, som tillskyndas annan än upplagshållaren.

I enlighet med lagrådets förslag har till 20 § fogats ett nytt stycke av innehåll, att den, som innehar upplagsbevis utan upplagspantbevis, äger mot bevisets återställande bekomma upplagsbevis med upplagspantbevis, varjämte i 21 § föreslagits, att i bevisen upplagshuset skall angivas med utsättande att upplagshållaren innehar sådant tillstånd, varom i 1 § sägs, samt att i upplagsbevis städse skall anmärkas, huruvida detsamma utfärdats med eller utan upplagspantbevis.

Såsom lagrådet förordnat vid 28 §, har befogenhet att, efter det upplagsbevis blivit pantsatt, besiktiga den upplagda varan tillagts utom innehavaren av beviset jämväl pantsättaren. Att denna befogenhet, där pantsättarens rätt övergått å annan, tillkommer denne synes utan särskilt stadgande vara uppenbart. Efter vad framgår av lagrådets yttrande bör å 28 och 38 §§ i det remitterade förslaget, jämförda med 39 §, givas den tolkning, att vid pantsättning av upplagsbevis panthavaren allenast i förening med pantsättaren skall kunna utöva befogenheten att taga prov och föranstalta om åtgärd för varas bevarande, något som lagrådet ansett böra komma till tydligare uttryck i lagtexten. Då emellertid enligt uppfattningen i det praktiska livet en dylik begränsning i panthavarens befogenheter skulle vara hinderlig för upplags-

bevisets användning för pantsättning, har jag — som lika med lagrådet finner det angeläget att lagen så gestaltar pantsättning, att fiduciarisk överlåtelse ej träder i dess ställe — funnit mig ej böra i förslaget uppställa krav på att panthavaren handlar i förening med pantsättaren. I enlighet härmed har jag låtit vidtaga nödig omformulering av 28 och 38 §§. Därvid hava i överensstämmelse med lagrådets hemställan i 28 § sammanförts samtliga bestämmelser, som avse utövändet av de i 10 § avsedda befogenheter, sedan upplagsbevis utfärdats, varjämte beaktats lagrådets erinran, att då upplagsbevis utfärdats med upplagspantbevis, anteckning angående provtagning och föranstaltande om åtgärd för varas bevarande bör göras å båda bevisen, ändå att upplagspantbeviset ej är pantsatt. — I 29 § har, såsom lagrådet förorddat, upptagits en hänvisning jämväl till 39 § i förslaget.

Då man läser böra räkna med att upplagsbevis utan upplagspantbevis kan komma till användning i ej ringa omfattning även vid pantsättning, har jag lika med lagrådet funnit lämpligt, att i 39 § gives viss ledning i fråga om den analoga tillämpningen av bestämmelserna i 32—38 §§ i avseende å dylikt bevis. I enlighet härmed har i 39 § upptagits föreskrift bland annat, att överlåtelse av enkelt upplagsbevis såsom pant för fordran skall tecknas å beviset; att överlåtelsen skall innehålla, förutom pantsättarens underskrift, uppgift å fordringens storlek till kapitalbelopp och ränta; samt att det åligger upplagshållaren att, där beviset företes för honom, införa överlåtelsen i det hos upplagshuset förda registret och att meddela intyg därom å beviset.

I 40 § hava till undvikande av en av lagrådet befarad missuppfattning orden 'revision' och 'revisorer' utbytt mot 'granskning' och 'granskningsmän', varjämte granskningen förklarats skola avse upplagshusets ekonomiska ställning och rörelsens handhavande samt bemyndigandet för Kungl. Maj:t att meddela föreskrifter angående tillsynen uttryckligen angivits gälla jämväl upplagshållarens skyldighet att vidkännas de med tillsynen förenade kostnaderna.

Av lagrådet beträffande 1, 3, 5, 18, 22, 23 och 26 §§, rubriken till 31—39 §§ samt 31, 32, 35, 41 och 42 §§ förordade ändringar av huvudsakligen formell natur hava i allmänhet vidtagits. Därjämte hava i förslaget gjorts några smärre redaktionella jämkningar.

I syfte att vinna största möjliga enhetlighet i fråga om förslagens slutliga avfattande har efter det lagrådets utlåtande avgivits förhandling ägt rum med delegerade för Danmark och Finland.

Lagrådet har i sitt utlåtande erinrat därom, att då de i förslaget upptagna stadgandena om upplagsbevis och upplagspantbevis skola gälla allenast i fråga om bevis, utställda vid uppläggning i sådant koncessionerat upplagshus, som avses i 1 §, särskild bestämmelse erfordras för att nämnda stadganden skola bliva tillämpliga i avseende å bevis, utställda enligt de föreslagna danska och finska lagarna i ämnet. Såsom även lagrådet synes hava ansett, bör emellertid tydligen med behandling av denna fråga anstå, tills förslagen upphöjts till lag i Danmark respektive Finland.

Efter det förslaget godkänts, böra uppenbarligen de av de sakkunniga utarbetade preliminära utkasterna till normalreglemente för upplagshus samt

till formulär till upplagsbevis med eller utan upplagspantbevis bringas till slutgiltigt skick.

Jämte förslaget till lag om upplagshus med rätt att utfärda upplagsbevis ha-
va de sakkunniga avlämnat förslag till lag angående ändrad lydelse av 13 §
lagen den 12 maj 1897 (nr 27) för Sveriges riksbank, med vilket förslag åsyf-
tas att med pant i varor, liggande å allmän våg eller satta i förvar hos tredje
man, som förbundit sig att hålla dem eller deras värde riksbanken tillhanda,
skall likställas panträtt, stiftad enligt reglerna i förut berörda förslag. I
detta ämne kommer tillförordnade chefen för finansdepartementet att senare i
dag hemställa om avlåtande av proposition till riksdagen.»

Föredraganden uppläser härefter förslag till *lag om upplagshus och upp-
lagsbevis* samt hemställer, att detsamma måtte genom proposition föreläggas
riksdagen till antagande.

Med bifall till denna av statsrådets övriga ledamöter biträd-
da hemställan förordnar Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-
Regenten, att till riksdagen skall avlätas proposition av den
lydelse, bilaga vid detta protokoll utvisar.

Ur protokollet:

Gösta Tidelius.

